

DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA

Uwagi ogólne

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencji prowizyjne, honoraria.

Do wynagrodzeń osobowych zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (przeście płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o

CHAPTER VII WAGES AND SALARIES

General notes

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Data do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in co-operatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Personal wages and salaries comprise, i.a.: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training.

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in co-operatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees

pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się w **ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od 1999 r. ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (eme-rytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzone z dniem 1 I 1999 r. zgodnie z ustawą z dnia 13 X 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późniejszymi zmianami).

4. Dane w tabl. 2 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2016 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Badanie obejmowało podmioty gospodarki, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

3. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes and since 1999 also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee, introduced on 1 I 1999, in accordance with the Law on the Social Security System, dated 13 X 1998 (Journal of Laws No. 137, item 887, with later amendments).

4. Data in tables 2 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2016. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. The survey covered units in which the number of the employed exceeded 9 persons.

For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

TABL. 1/73/. **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2016	2017
	w zł in zł		
OGÓŁEM.....	4569,88	4800,54	5070,35
TOTAL			
sektor publiczny.....	4909,15	5049,56	5231,45
public sector			
sektor prywatny	4442,23	4710,05	5015,47
private sector			
Roľnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	3298,09	3906,02	4081,17
Agriculture, forestry and fishing			
Przemysł	4961,88	5264,19	5547,07
Industry			
w tym przetwórstwo przemysłowe.....	4909,91	5229,20	5525,47
of which manufacturing			
Budownictwo	4226,75	4279,87	4420,95
Construction			
Handel ^Δ ; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3607,82	3791,55	4234,61
Trade; repair of motor vehicles ^Δ			
Transport i gospodarka magazynowa	4267,56	4383,51	4470,77
Transportation and storage			
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2713,99	3429,57	3629,94
Accommodation and catering ^Δ			
Informacja i komunikacja.....	6891,91	7407,97	7888,52
Information and communications			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6754,04	7276,07	7529,68
Financial and insurance activities			
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	4619,02	4525,12	5196,42
Real estate activities			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	5599,40	5725,86	6090,78
Professional, scientific and technical activities			
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ..	3270,07	3315,27	3560,98
Administrative and support service activities			
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5087,03	5353,62	5654,92
Public administration and defence; compulsory social security			
Edukacja.....	5005,91	4965,30	5028,24
Education			
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3940,33	4140,61	4376,24
Human health and social security			
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4020,19	4235,28	4298,41
Arts, entertainment and recreation			
Pozostała działalność usługowa	2944,61	2863,59	3254,02
Other service activities			

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding wages and salaries of persons employed abroad.

TABL. 2/74/. **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.**
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES^a IN OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Z ogółem sektor Of total sector	
				publiczny public	prywatny private
				w zł	in zł
OGÓŁEM..... TOTAL	4893,75	5393,88	4437,57	4888,66	4895,58
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL					
Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora	7211,10	7777,61	6348,86	7613,93	6306,49
Tertiary with academic degree at least doctorate					
Wyższe z tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	6436,70	7670,46	5610,89	5280,69	7118,78
Tertiary with at least master de- gree, physician degree or equivalent					
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym ...	5564,27	6427,26	4770,20	4800,32	5740,16
Tertiary with engineer degree, li- centiate (bachelor), economist with diploma or equivalent					
Policealne	4118,55	4619,23	3875,69	4056,85	4147,10
Post-secondary					
Srednie zawodowe	4018,88	4318,20	3677,80	4233,28	3946,10
Vocational secondary					
Srednie ogólnokształcące	3598,31	3752,38	3428,12	3863,78	3567,98
General secondary					
Zasadnicze zawodowe	3339,60	3752,60	2669,48	3526,52	3290,15
Basic vocational					
Gimnazjalne	3139,31	3186,96	3030,61	2408,42	3166,49
Lower secondary					
Podstawowe i niepełne podstawowe	2675,67	3002,26	2394,39	3069,37	2630,64
Primary and incomplete primary					
WEDŁUG WIEKU BY AGE					
18-19 lat	2930,70	3076,89	2627,62	2261,35	2955,89
20-24	3258,09	3380,00	3119,66	3027,98	3274,90
25-29	4125,71	4423,28	3847,79	3518,79	4224,36
30-34	5129,11	5652,15	4604,10	4425,64	5283,55
35-39	5557,79	6151,88	5019,20	4943,97	5728,36
40-44	5728,47	6631,97	5026,68	5235,21	5937,99
45-49	5223,09	6067,81	4594,69	5071,69	5304,52
50-54	4847,62	5683,29	4268,57	5041,32	4707,53
55-59	4446,39	4865,96	4125,56	5005,20	4011,84
60-64	4685,83	4688,90	4680,03	5528,45	3995,67
65 lat i więcej	6529,76	6605,64	5631,78	6617,67	6445,63
and more					
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY					
Poniżej 2 lat	3464,97	3655,95	3241,35	3298,49	3483,36
Less than 2 years					
2 – 4	4206,63	4646,68	3794,27	3807,24	4278,71
5 – 9	5106,38	5732,04	4501,79	4448,19	5259,74
10 – 14	5464,60	6181,05	4868,92	5045,00	5577,91
15 – 19	5838,88	6995,70	5019,27	5388,66	6005,87
20 – 24	5650,72	6203,89	5203,24	5314,14	5829,80
25 – 29	5168,20	5915,36	4618,81	5093,37	5235,07
30 lat i więcej	4937,89	5334,10	4546,81	5153,80	4695,91
and more					

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 2/74/. **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (cd.)**
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES IN OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Z ogółem sektor Of total sector	
				publiczny public	prywatny private
	w zł in zł				
WEDŁUG WIELKOŚCI ZAKŁADÓW BY SIZE OF ESTABLISHMENTS					
10 – 19 osób..... persons	3668,70	3836,17	3450,71	4169,22	3654,37
20 – 49.....	4404,65	4853,60	3941,76	4204,58	4441,60
50 – 99.....	4644,69	5150,39	4299,96	4226,74	4985,88
100 – 249.....	5488,14	6397,21	4765,36	4697,12	6084,92
250 – 499.....	4889,57	5012,45	4722,20	5532,70	4594,26
500 – 999.....	5266,74	6108,35	4338,30	5256,71	5271,02
1000 – 1999.....	4334,45	4422,60	4262,30	4728,16	3984,19
2000 – 4999.....	5789,24	6444,97	5226,77	5421,56	6143,55
5000 osób i więcej..... persons and more	5089,71	5836,85	4505,26	-	5089,71
WEDŁUG SEKCJI BY SECTION					
Przemysł..... Industry	5752,43	6106,31	4984,47	5660,26	5758,75
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing	5726,78	6098,97	4942,23	5861,43	5726,24
Budownictwo..... Construction	5146,58	5250,42	4540,22	4437,06	5200,11
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	3784,86	4365,37	3370,47	-	3784,86
Transport i gospodarka magazynowa..... Transportation and storage	4195,78	4170,79	4300,16	4740,55	3543,53
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	3803,63	4049,14	3652,48	4206,96	3800,72
Informacja i komunikacja..... Information and communications	7347,50	8015,02	5971,55	5534,49	7399,20
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities	7508,66	9607,45	6504,15	7346,06	7517,88
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	4766,63	5260,48	4510,73	6271,18	4081,17
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	5858,90	6308,15	5379,83	5384,35	5967,13
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	3213,31	3356,07	3025,36	4195,32	3203,29
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne..... Public administration and defence; compulsory social security	5144,12	5421,95	4988,83	5144,12	-
Edukacja..... Education	4716,82	5467,36	4364,55	4821,84	4065,18
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	4199,16	4845,62	4062,19	4505,90	3147,99
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	4382,36	4769,45	4078,65	4363,15	4542,76
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	2312,92	5071,21	2140,52	4711,85	1849,96

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 2/74/. **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (cd.)**
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES^a IN OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Z ogółem sektor Of total sector	
				publiczny public	prywatny private
	w zł in zł				
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW ^b BY OCCUPATIONAL GROUP ^b					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	10011,76	11171,41	8767,99	8971,61	10200,47
Managers					
Specjaliści	5660,13	6536,46	5054,01	5233,68	5943,10
Professionals					
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	5609,11	5936,97	4938,09	5116,02	5836,57
science and engineering professionals					
specjaliści do spraw zdrowia	5121,60	6191,81	4900,42	5284,28	4315,17
health professionals					
specjaliści nauczania i wychowania	5092,87	6018,61	4627,42	5234,86	4110,87
teaching professionals					
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	5698,59	6690,61	5242,20	5292,64	5760,11
business and administration professionals					
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych	7528,43	7819,22	6114,97	5168,64	7707,19
information and communications technology professionals					
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	5162,42	4954,60	5308,13	5159,96	5167,40
legal, social and cultural professionals					
Technicy i inny średni personel....	4607,13	5073,37	4263,05	4410,39	4726,14
Technicians and associate professionals					
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych.....	4732,11	4928,98	4168,28	4349,56	4913,67
science and engineering associate professionals					
średni personel do spraw zdrowia	3414,53	3759,13	3271,76	3516,29	3287,51
health associate professionals					
średni personel do spraw biznesu i administracji	4931,08	5637,71	4570,23	4786,46	5003,78
business and administration associate professionals					
średni personel z dziedziny prawa, dziedzin społecznych, kultury i pokrewne	3924,44	4148,77	3816,74	4032,57	3819,03
legal, social and cultural associate professionals					
technicy informatycy	4868,62	4915,28	4628,45	5019,05	4775,78
technical IT associate professionals					

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 18.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes, item 4 on page 18.

TABL. 2/74/. **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (cd.)**
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES^a IN OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Z ogółem sektor Of total sector	
				publiczny public	prywatny private
				w zł	in zł
Pracownicy biurowi.....	3793,19	3870,10	3743,95	4134,14	3694,46
Clerical support workers					
sekretarki, operatorzy urzą- dzeń biurowych i pokrewni ...	3736,63	3657,18	3758,70	4259,26	3389,56
general and keyboard clerks					
pracownicy obsługi klienta	3600,66	4081,58	3323,45	3538,77	3606,73
customer services clerks					
pracownicy do spraw finan- sowo-statystycznych	3953,83	3877,06	4081,83	4118,74	3929,72
numerical and material record- ing clerks					
pozostali pracownicy obsługi biura	3875,47	3784,29	3916,07	4031,73	3822,58
other clerical support workers					
Pracownicy usług i sprzedawcy .	2880,73	2870,48	2886,56	3584,52	2801,20
Service and sales workers					
pracownicy usług osobistych...	3087,98	3213,03	2984,82	3104,27	3084,51
personal service workers					
sprzedawcy i pokrewni	3072,40	3635,02	2928,49	4913,06	2973,83
sales workers					
pracownicy opieki osobistej i pokrewni	2665,90	2432,81	2711,96	2729,63	2543,17
personal care workers					
pracownicy usług ochrony	2120,28	2104,95	2187,12	3182,59	2004,30
protective services workers					
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i ry- bacy	3222,88	3161,20	3836,31	3758,43	2999,42
Skilled agricultural, forestry and fishery workers					
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	4154,10	4248,81	3172,18	4070,52	4171,21
Craft and related trades workers					
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)..	3789,15	3820,79	3311,05	4194,64	3542,21
building and related trades workers (excluding electri- cians)					
robotnicy obróbki metali, me- chanicy maszyn i urządzeń oraz pokrewni	4120,64	4147,40	3320,52	3898,99	4145,07
metal, machinery and related trades workers					
rzemieślnicy i robotnicy poli- graficzni	3098,58	3132,06	2948,39	3661,56	3034,71
craft and printing trades workers					
elektrycy i elektrycy	4963,80	5050,62	3948,23	4087,05	5083,94
electrician and electronic workers					
robotnicy w przetwórstwie spo- żywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstyl- nych i pokrewni	2745,71	2910,63	2514,18	3580,78	2653,00
food processing, wood working garment and other craft and related trades workers					

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 2/74/. **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES^a IN OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Z ogółem sektor Of total sector	
				publiczny public	prywatny private
				w zł in zł	
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	3704,38	3745,39	3522,53	4403,16	3568,16
Plant and machine operators and assemblers					
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	3722,47	3836,88	3379,14	-	3722,47
stationary plant and related operators					
monterzy	3967,52	4179,37	3534,97	4725,02	3966,31
assemblers					
kierowcy i operatorzy pojazdów	3534,32	3517,79	3787,71	4402,25	3073,14
drivers and mobile plant operators					
Pracownicy przy pracach prostych	2476,77	2912,10	2252,79	2550,89	2458,41
Elementary occupations					
w tym:					
of which:					
pomoce domowe i sprzątaczk...	2117,47	2101,65	2119,63	2454,34	2028,86
domestic servants and cleaners labourers					

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.